

Lp Kaja Kallas
Lp Keit Pentus-Rosimannus
Lp Mart Võrklaev
Lp Gerrit Mäesalu
Lp Mailis Reps
Lp Tanel Kiik

19.01.2021

Märgukiri

Ettepanekud korruptsioonivastaseks tegevuseks

Uue valitsusleppe läbirääkimistel on hulganisti käsitlemist vajavaid teemasid. Et praegune olukord on ajendatud 12. jaanuaril Riigiprokuratuuri ja Kaitsepolitsei ameti poolt esitatud kuriteokahtlustustest, peame vabaühendusena äärmiselt vajalikuks toonitada, et Eesti ühiskond vajab selgeid samme, mis taunivad igasugust korruptsiooni ning suurendavad poliitikakujundamise ja valitsemise läbipaistvust. Toome välja ühiskonna usalduse ja Eesti rahvusvahelise maine parandamiseks vajalikud sammud:

1. Tugevdada erakondade rahastamise järelevalve komisjoni (ERJK) volitusi ning täpsustada erakonnaseadust vastavalt komisjoni poolt 10.06.2019 Riigikogu põhiseaduskomisjonile esitatud ettepanekutele.

Vastupidiselt seaduseelnõule 193, mille eesmärk oli ERJK kaotada ning selle volitused anda üle Riigikontrollile, tuleb edasisi samme teha kooskõlas hea õigusloome tavadega. ERJK roll Eesti ühiskonnas on tagada erakondade tegevuse ja rahastamise läbipaistvus ja vastutavus. Selle rolli ja pädevuste sisuline suurendamine pakub avalikkusele kindlust, et poliitilise rahastamise puhtus on valitsuse prioriteet.

2. Viivitamatult vastu võtta eelnõu "Huvide konflikti vältimise juhised ministritele ja nende nõunikele".

Kuigi antud dokumendid töötati välja Euroopa Nõukogu korruptsioonivastaste riikide ühenduse GRECO V hindamisvooru soovitustest tingituna, oleme alates 2019. aasta sügisest korduvalt avalikkuse ees näinud juhtumeid, mis puudutavad ministrite ja nende nõunike ebaeetilist või korruptiivset käitumist. 12. jaanuaril Riigiprokuratuuri ja Kaitsepolitsei ameti poolt esitatud kahtlustused on elav tõestus selle kohta, et eelnõu on Eestis relevantne. On äärmiselt oluline, et antud juhiseid käsitletaks kui korruptsiooni ennetusmeetmeid, mida süsteemselt ja sisuliselt rakendatakse. Peaminister vastutab selle eest, et tema kabinet juhustega tutvub ja neid rakendab. Iga minister vastutab selle eest, et ta ise ning tema nõunikud on tutvunud ja järgivad antud juhiseid.

3. Viivitamatult vastu võtta eelnõu „Lobistidega suhtlemise hea tava ametiisikutele”, mille eesmärk on suurendada poliitikakujundamise läbipaistvust.

Et tava näol on tegemist vabatahtlikkusel põhinevate soovitustega, ärgitame kõiki kõrgemaid ametiisikuid tava järgima ja lobistidega toimunud kohtumisi avalikustama, et seeläbi avada, kuidas Eestis poliitikat kujundatakse ja kes seda mõjutavad. Antud tava on mõeldud

täidesaatvale võimule, kuid tulevikus soovime sarnast initsiatiivi näha ka Riigikogu liikmete poolt. Kutsume koalitsioonierakondi üles nii ministeeriumides kui Riigikogus selle osas eeskuju näitama ning vastavad muudatused algatama.

4. Vaadata üle ning tõhustada kriisimeetmete ja -toetuste korruptsioonivastased mehhanismid.

On positiivne, et peale õiguskaitseorganite on ametisolev valitsus riigisekretärile teinud ülesandeks moodustada uurimiskomisjon Porto Francole laenu andmise asjaolude selgitamiseks. Sel viisil saavad nii poliitikakujundajad kui avalikkus kiiremas korra teabe, kas ja kuidas oleks saanud toimunut ära hoida. Tulemusi tuleb uuel valitsusel sisuliselt arutada ning soovitud ellu viia. Mõjuvõimuga kauplemisel ja riigi äriühingute nõukogude politiseerimisel ning mõjutamisel ei saa olla Eestis kohta.

5. Vaadata värske pilguga üle korruptsioonivastane tegevuskava 2021-2025, mis ootab uue valitsuse heakskiitu.

Tulenevalt kõikidest eelmistest punktidest on uuel valitsusel võimalus välja pakkuda ja eest vedada mõjusaid korruptsioonivastaseid tegevusi, mis aitaksid Eestil sooritada arenguhüpe maailma tippu. 2019. aasta korruptsioonitaju indeksi pingereas oli Eesti 18. kohal, kuid naabrite Soome ja Taani tasemele liikumiseks on tarvis poliitilist tahet ning otsustavust. Kutsume üles mõtlema suurelt, tõstma poliitilise kultuuri ja valitsusasutuste tegevuse läbipaistvust ning avalikustamise meetmeid.

Ühing Korruptsioonivaba Eesti on alati valmis korruptsioonivastase tegevuse ja ennetuse teemal nõu pidama.

Lugupidamisega

Carina Paju
Tegevjuht
MTÜ Korruptsioonivaba Eesti
+3725072500
Carina.paju@transparency.ee
/allkirjastatud digitaalselt/